

Za Karolom Tomišom

Dňa 7. marca 2013 zomrel vo veku 83 rokov v Bratislave PhDr. Karol Tomiš, DrSc., dlhoročný vedecký pracovník Ústavu slovenskej literatúry SAV, slovakista, hungarológ, komparatista. Slovenskej a maďarskej literatúre sa venoval celý aktívny život. Rodák z Bratislavy (nar. 6. 10. 1929) študoval na gymnáziu v rodisku, Šamoríne a v Budapešti, na FFUK skončil štúdium literárnej vedy a estetiky, ešte pred skončením štúdia začal pracovať v Ústave slovenskej literatúry SAV. Ako slovakista sa venoval výskumu slovenskej literatúry 20. storočia, a keďže išlo o živý prúd literárnej tvorby, uplatnil sa aj ako literárny kritik. Vo vlastnom vedeckom výskume našiel si miesto v priestore literárnej histórie i na poli teórie literatúry a štylistiky. Skúmal problémy kompozície, rozprávača, textových variantov, štylistiky, poetiky a napokon aj čitateľskej recepcie. V čase, ktorý neprial takejto koncepcii výskumu, pôsobili Tomišove práce progresívne. Poznatky, ku ktorým dospel, vložil do radu časopiseckých štúdií a do knižných publikácií – *O štýle slovenskej prózy*, *Časovosť literatúry* a i. Rovnako dôsledne sledoval neskôr maďarskú literatúru (aj maďarskú literatúru na Slovensku), maďarské preklady do slovenčiny a pod. Osobitnú pozornosť venoval slovensko-maďarským literárnym a kultúrnym vzťahom a kontaktom, pričom hľadal to, čo obe literatúry spájalo. Články a štúdie o jednotlivých autoroch, obdobiach, literárnovednej problematike uverejňoval v slovenských i maďarských časopisoch. Časť výskumu vložil do samostatnej publikácie *Szlovák tükörben*. Aj jeho doktorská práca *Hodnoty a recepcia* má komparatívny charakter a rieši problém literárnych vzťahov. Podobný ráz má aj publikácia *Maďarská literatúra v slovenskej kultúre*. Ak sa dr. Karol Tomiš v bádaní o slovenskej literatúre vradil do širokého literárnovedného kolektívu, hungarológiu na Slovensku pomáhal len vybudovať. Oprieť sa mohol v podstate iba o práce dr. Rudolfa Chmela, svojho ústavného kolegu.

Literárnovednú a kritickú tvorbu dr. Tomiša dopĺňajú početné konferenčné aktivity a organizačné podujatia. Zúčastňoval sa na domácich i zahraničných vedeckých konferenciách a hungarologických kongresoch. Zastával dôležité funkcie a miesta na vedeckých postoch. Bol podpredsedom Slovenskej literárnovednej spoločnosti, zakladajúcim členom a potom členom výboru Medzinárodnej maďarskej filologickej spoločnosti, mimoriadnym členom jednej z maďarských spisovateľských organizácií, koordinátorom vedeckej spolupráce medzi slovenskými a maďarskými pracoviskami aj iniciátorom konkrétnych pracovných kontaktov. Za všetky aktivity sa mu dostalo spoločenského ocenenia. Bol nositeľom Zlatej plakety Ľ. Štúra, ceny SAV za vedecko-popularizačnú činnosť, maďarského vyznamenania Pro Cultura Hungarica a iných. Bibliografia dr. Tomiša obšiahla vyše 600 položiek. Pracoval systematicky na každom zadaní, a tak je vo výskume slovenskej i maďarskej problematiky uňho na čo nadviazať.

Vladimír Petrik